

A photograph showing two hands on a white surface. One hand is positioned to the left of a green geometric cube, and the other is to the right, appearing to touch or adjust it. The cube is composed of several triangular faces in various shades of green. The background is a plain white surface with some faint lines and a small circular logo visible in the bottom left corner.

**Päijät-Hämeen sosiaalipsykiatrinen säätiö
Vuosikertomus 2015**

Sisällysluettelo

SOSIAALI- JA TERVEYDENHUOLLON TOIMINTAYMPÄRISTÖN MUUTOS	1
SÄÄTIÖN TARKOITUS JA TOIMINTA-AJATUS	2
SÄÄTIÖN ORGANISAATIO JA TOIMINTA	3
ORGANISAATIO	3
TOIMINTAKOKONAISUUS	4
PALVELURAKENNE	5
PALVELUASUMINEN	6
KATSAUS TOIMINTAVUOTEEN 2015	6
MÄNTSÄLÄNTIEN TUETUT ASUNNOT	8
KEHITTÄMISEN PAINOPISTEALUEET	9
PSYKOSOSIAALINEN KUNTOUTUS	10
PSYKOSOSIAALINEN KUNTOUTUS SOSIAALISEN KUNTOUTUKSEN MUOTONA	10
PSYKOSOSIAALISEN KUNTOUTUKSEN PALVELUT	12
PÄIVÄTOIMINTA JA TERVEYS- JA LIIKUNTAPALVELUT	12
TAPAHTUMIA	13
KUNTOUTUSOHJAUS JA TUETTU ASUMINEN	14
RAVITSEMISPALVELUT	16
KIINTEISTÖNHUOLTO	16
KEHITTÄMISTOIMINTA	16
SÄÄTIÖN KOKONAISTOIMINNAN KEHITTÄMINEN	16
SÄÄTIÖLLÄ TEHTÄVÄN PÄIHDETYÖN KEHITTÄMINEN	17
SOSIAALIPSYKIATRISTEN YHTEISÖJEN KESKUSLIITON KOULUTUSPÄIVÄT 2015 LAHDESSA	17
HANKKEET	18
HENKILÖSTÖ	20
TYÖHYVINVOINTI	21
TERO-HANKE	21
TYÖHYVINVOINTIKYSELY	22
TYÖSUOJELU	23
SAIRAUSPOISSAOLOT	24
KOULUTUKSET VUONNA 2015	25
TALOUS	26

Sosiaali- ja terveydenhuollon toimintaympäristön muutos

Sosiaali- ja terveydenhuollon toimintaympäristöä vuonna 2015 leimasi valtakunnan tasolla voimakkaasti ns. sote-uudistuksen valmistelu ja sen mukanaan tuoma epävarmuus nykyisten toimijoiden tulevista rooleista palveluiden järjestäjinä ja tuottajina. Vuoden alkaessa elettiin siinä uskossa, että uusi järjestelmä tulee voimaan 2017. Sen mukaan Suomeen piti tulla viisi järjestämisvastuista sosiaali- ja terveystaloutta, mutta tämä malli kuitenkin kaatui perustuslaillisiin ongelmiin.

Keväällä käytiin eduskuntavaalit ja uusi hallitus linjasi, että maahan perustetaan 18 itsehallintoaluetta, joista 15 järjestää itse alueensa sosiaali- ja terveystalout. Tämän uuden järjestelmän pitäisi tulla voimaan 1.1.2019.

Tulevat itsehallintoalueet arvioivat oman palvelutuotannon tarkoituksenmukaisuutta verrattuna yksityisen ja kolmannen sektorin tuotantoon. Oman palvelutuotannon ja muilta toimijoilta ostettujen palvelujen laatu- ja kustannustietojen olisi oltava yhtenäisellä tavalla julkisesti vertailtavissa. Uudistuksen valmistelussa on tarkoitus luoda menettelyt, joilla turvataan uusien toimijoiden sekä pienten ja keskisuurten yritysten mahdollisuudet tarjota palveluita. Tämän menettelyn voidaan ajatella vahvistavan myös säätiön asemaa tulevissa kilpailutuksissa suhteessa suuriin toimijoihin.

Säätiöllä on tällä hetkellä tulkittu olevan inhouse-asema suhteessa Lahden kaupunkiin, jolloin Lahden kaupungille tuotettuja palveluita ei ole säätiön osalta kilpailutettu. Tämä inhouse-asema tulee uudessa toimintaympäristössä mitä todennäköisimmin poistumaan, jolloin säätiö joutunee muiden kolmannen sektorin ja yksityisten palveluntuottajien tavoin osallistumaan kilpailutuksiin. Tulevien vuosien aikana säätiössä on valmistauduttava näihin muutoksiin ja vahvistettava sellaista osaamista, jota tarvitaan erityisesti kilpailutuksissa menestymiseen.

Sosiaali- ja terveydenhuoltojärjestelmää koskevien muutosten vaikutukset säätiön toimintaan tulevaisuudessa ovat vielä epämääräisiä, olennaisinta lienee kuitenkin se, että tulevaisuudessa neuvottelukumppani palveluiden tuottamisessa vaihtuu. Säätiön aseman muuttumiseen valmistautumisen yhteydessä on noussut esiin ajatus siitä, tulisiko säätiön hakea itselleen yhteiskunnallisen yrityksen statusta ja oikeutta käyttää sitä kuvaavaa merkkiä, joka kertoo toimijan yleishyödyllisyydestä ja voittoa tavoittelemattomasta perusravasta.

Yhteiskunnallinen yrittäminen on vahvasti arvoihin sitoutunutta ja yritykset tuottavat hyvinvointipalveluita inhimillisesti ja taloudellisesti kestäväällä tavalla, työllistävät ja kehittävät palveluita paikallisista lähtökohdista käsin ja käyttävät voittojaan lähiyhteisönsä hyvinvoinnin parantamiseen. Yhteiskunnallinen yrittäjyys on maailmalla kasvava trendi ja esimerkiksi Iso-Britanniassa on suomalaista Yhteiskunnallinen yritys -merkkiä vastaava merkki Social Enterprise Mark.

Säätiön tarkoitus ja toiminta-ajatus

Päijät-Hämeen sosiaalipsykiatrinen säätiö on perustettu 1.1.1998 jatkamaan samanaikaisesti lopetetun Päijät-Hämeen sosiaalipsykiatrisen yhdistyksen (ry) alulle laittamaa, kehittämää ja vuosia ylläpitämää mielenterveyspalvelujen kokonaisuutta. Säätiö on voittoa tavoittelematon, alueellinen ja yleishyödyllinen yhteisö, joka on mielenterveyspalvelujen tuottaja, kouluttaja ja työnantaja.

Säätiön tarkoituksena on edistää mielenterveyttä ja tukea sekä kehittää mielenterveys- ja päihdetyötä. Säätiön tarkoituksena on lisäksi osallistua uusien kuntouttavien toimintamuotojen kehittämiseen ja työskennellä avohoidossa olevien mielenterveys- ja päihdeasiakkaiden psyykkisen, fyysisen ja sosiaalisen hyvinvoinnin ja osallisuuden lisäämiseksi.

Säätiö on toiminut yhteistyössä Päijät-Hämeen sosiaali- ja terveydenhuollon organisaatioiden sekä muiden tahojen kanssa sekä ylläpitänyt ja luonut verkostoja alan muiden toimijoiden kanssa. Säätiön merkittävin yhteiskumppani on toimintavuonna ollut Lahden kaupungin psykososiaaliset palvelut ja aikuissosiaalityö, Päijät-Hämeen keskussairaalan psykiatrian poliklinikat ja osastot sekä Heinolan kaupungin sosiaali- ja terveystoimi.

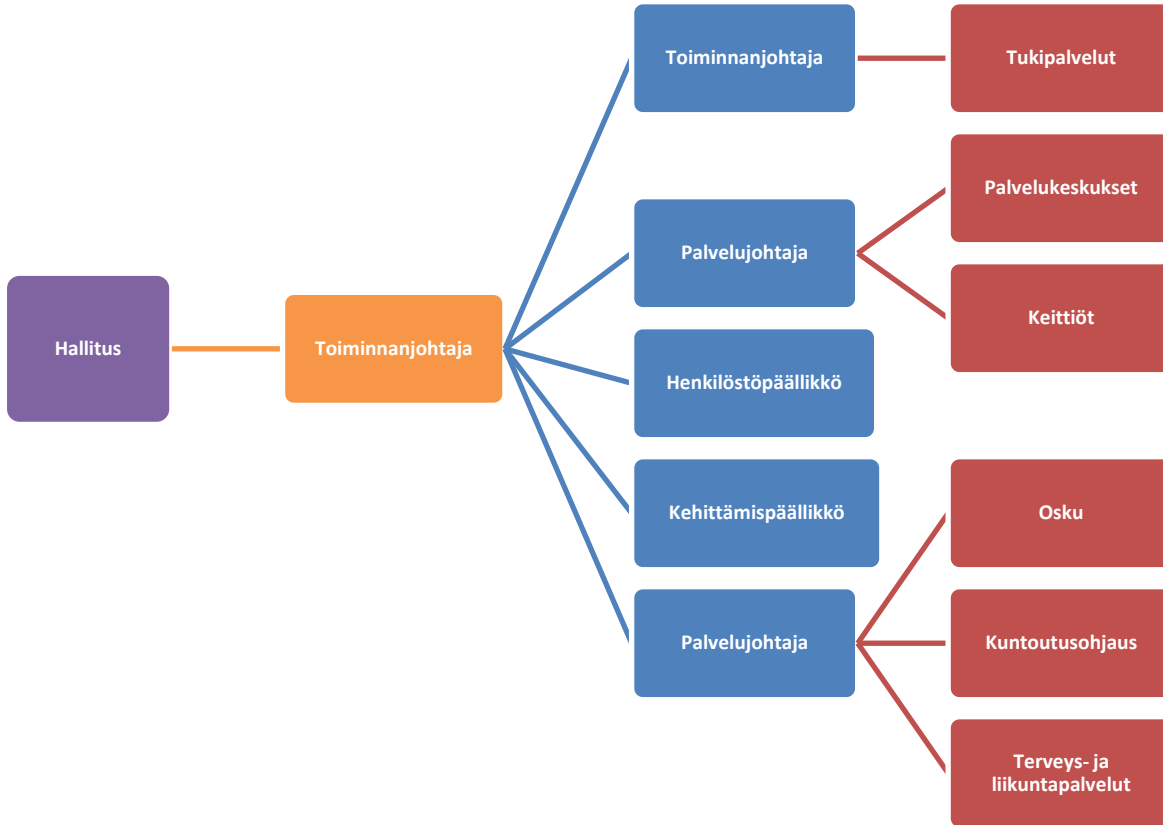
Kiinteää alueellista yhteistyötä on tehty muiden kolmannen sektorin toimijoiden, Miete ry:n, Klubitalon, Suomen mielenterveysseuran aluetyöntekijän ja Omaiset ry:n kanssa. Valtakunnallista yhteistyötä säätiö tekee kuulumalla sosiaalipsykiatristen yhteisöjen keskusliittoon ja osallistamalla sen toimintaan.

Säätiö ylläpitää ja kehittää ennaltaehkäiseviä, hoitavia ja kuntouttavia mielenterveys- ja päihdepalveluja. Se tuottaa asumispalveluita mielenterveys- ja päihdekuntoutujille sekä sosiaaliseen kuntoutukseen kuuluvia avohoidon palveluita, kuten kuntoutusohjausta, tuettua asumista, ryhmä- ja päivätoimintaa, työhön valmennusta sekä kuntouttavaa työtoimintaa. Lisäksi säätiö tuottaa erilaisia matalan kynnyksen liikunta- ja fysioterapiapalveluja sekä mahdollistaa tukipisteessä ammatillisen keskusteluavun iltaisin ja viikonloppuisin.

Säätiön organisaatio ja toiminta

Organisaatio

Säätiön organisaatiossa ei ole tapahtunut vuoden aikana muutoksia. Toimintaa päätöksenteon ja viestinnän näkökulmasta voidaan kuvata seuraavalla kaaviolla:

Kuvio 1. Säätiön organisaatio

Säätiön hallituksen muodostivat vuonna 2015

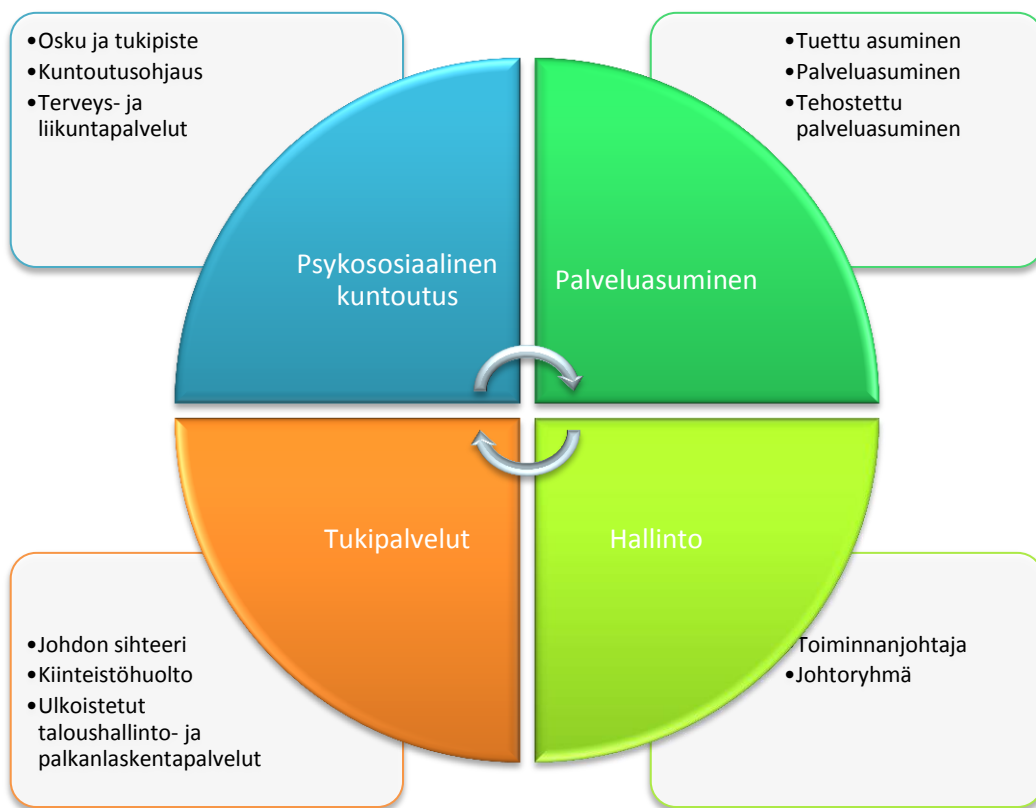
Puheenjohtaja	Eeva Leena Saarinen, Lahden kaupunki Kimmo Kuosmanen, Lahden kaupunki	31.7.2015 saakka 18.8.2015 -
Varapuheenjohtaja	Olavi Kaukonen, A-klinikkasäätiö Kristian Wahlbeck, Suomen mielenterveysseura (jäsen 1.5.2012 alkaen)	30.4.2015 saakka 1.5.2015 -
Jäsenet	Hanna Hurmola-Remmi, Hollolan kunta Mari Kallinen, Hollolan kunta Heli Kainulainen, A-klinikkasäätiö Tarja Laukkanen; Lahden kaupunki Harri Koivu, Lahden kaupunki Juhani Ojanen, PHSote yhtymä Sami Sipilä, PHSote yhtymä Hannu Tomminen, kolmas sektori	30.4.2015 saakka 1.5.2015 - 1.5.2015 - 18.8.2015 saakka 25.9.2015 - 30.4.2015 saakka 1.5.2015 - 1.5.2011 -
Henkilöstön edustaja	Tanja Aronen	

Säätiön operatiivisen toiminnan johtoryhmän muodostivat

- toiminnanjohtaja Eija Koivuniemi
- palvelujohtaja Maria Korhonen
- palvelujohtaja Virpi Penna
- henkilöstöpäällikkö Anu Toikka
- kehittämisspäälikkö Sami Metsäranta.

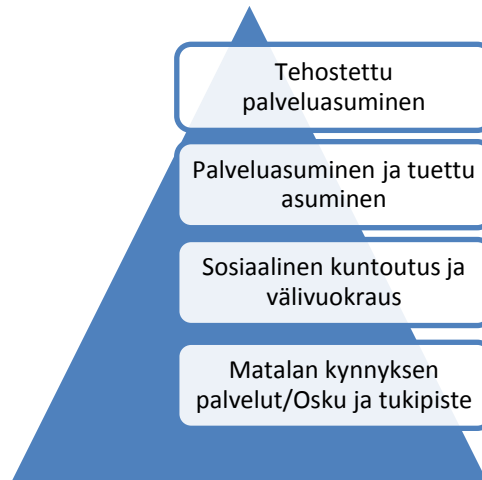
Toimintakokonaisuus

Säätiön toiminta muodostuu asumispalvelujen ja psykososiaalisen kuntoutuksen ja osallisuuden tukemisen palvelutuotannosta sekä hallinnosta ja tukipalveluista. Tätä kokonaisuutta voidaan kuvata seuraavasti:

Kuvio.2 Säätiön toimintakokonaisuus

Palvelurakenne

Kuvio 3. Säätiön palvelurakenne

Säätiön palveluja tuotetaan sopimusperusteisesti lahtelaisille, yli 18-vuotiaille mielenterveys- ja päihdekuntoutujille. Tilaajan ohjaus palveluihin on suurinta tuettuun asumiseen, palvelu-asumiseen ja tehostettuun palveluasumiseen. Muihin palveluihin asiakkaat voivat hakeutua suoraan säätiölle ja ovat siten ns. matalan kynnyksen palveluita. Lisäksi säätiö tuottaa jonkin verran palveluasumispalveluja Heinolan kaupungille ostopalvelusopimuksella ja muiden kuntien asukkaille yksittäisillä maksusitoumuksilla.

Toiminnan painopisteet vuonna 2015

Kulunut toimintavuosi oli Päijät-Hämeessä tehtävän sosiaalipsykiatrisen työn 25-vuotiasjuhlavuosi. Vuoden juhlinnassa olivat keskipisteessä säätiön asiakkaat, joille järjestettiin toukokuussa Lahden Pesäkallion lavalla Toukotanssit, joissa esiintyjinä olivat Heidi Pakarinen sekä Marko Haavisto ja Poutahaukat. Lisäksi vuotta juhlistettiin yksiköissä monin pienimuotoisin tilaisuuksin.

TERO-työhyvinvointihanke päätettiin Sibeliustalossa pidetyssä loppuseminaarissa ja hankkeen positiivisia vaikutuksia pyrittiin jatkamaan työohjauksen käynnistämällä. Perustoiminta vakiintui ja uuden sosiaalihuoltolain hengessä yhdessä Lahden kaupungin aikuissosiaalityön kanssa mallinnettiin sosiaalista kuntoutusta.

Säätiön säännöt uudistettiin vastamaan joulukuussa 2015 voimaan tulleen säätiölain sisältöä.

Palveluasuminen

Katsaus toimintavuoteen 2015

Palveluasumisessa asui kertomusvuoden aikana tilapäisjaksot mukaan lukien yhteensä 166 asukasta (v. 2014 168 asukasta). Heistä oli miehiä 82 ja naisia 83. Lahtelaisia asukkaita oli 142, hollolalaisia 4, nastolalaisia 2 ja heinolalaisia 18. Asukkaiden keski-ikä oli 54,40 vuotta (54,55 vuotta vuonna 2014). Palveluasumisen asukkaista suurin osa, 85 asukasta, oli yli 60-vuotiaita. Toiseksi eniten oli 55 – 59-vuotiaita, heitä oli kaikista asukkaista 21. Alle 35-vuotiaita asukkaita oli 28. Palveluasumisen asuntoja oli kertomusvuoden lopussa 158, joiden lisäksi kaksi tilapäispaikkaa.

	Asunnot	Asukkaat/ asumisjaksot	Päätyneitä	Lahtelaiset asumisjaksot	Miehet	Naiset	Keski- ikä
Kivistönmäen palvelukeskus	33 + 1 tp	37	9	35	20	17	39,95
Viherlaakson palvelukeskus	48	51	6	50	28	23	57,27
Kannuskadun palvelukeskus	57 + 1 tp	60	5	57	25	35	64,18
Torikadun palvelukeskus, Heinola	20	18	3	0	10	8	53,68
yht.	158 + 2	166	23	142	82	83	54,40

Taulukko 1. Palveluasumisen asukkaat ajanjaksolla 1.1. - 31.12.2015

Torikadun palvelukeskuksessa tuetun asumisen asiakkaita oli viisi, he kaikki asuivat Heinolan keskustan alueella. Asiakkaiden keski-ikä oli 51,4 vuotta, kaikki tukiasukkaat olivat miehiä. Asukkaita tuettiin pääsääntöisesti yksilöohjauksella kotikäyntien yhteydessä. Lisäksi asukkaille tarjottiin sopimuksen mukaan ryhmätoimintaa ja vertaistukitoimintaa Torikadun palvelukeskuksen tiloissa.

Kertomusvuonna ei päästy palveluasumisen ja nuorten tuetun asumisen käyttö- ja täyttöasteelle asetettuun tulostavoitteeseen. Vuonna 2015 asuntojen täyttöaste oli 81,61 %, käyttöaste 75,36 %. Vastaavat kertomusvuodelle asetetut tavoiteluvut olivat täyttöaste 95 %, käyttöaste 90 %. Tulosta huononsivat merkittävästi Torikadun palvelukeskuksen ja Mäntsäläntien tuettujen asuntojen vajaa täyttö ja käyttö. Kannuskadun ja Viherlaakson yksiköiden käyttöasteet olivat 90 % tuntumassa, mutta Kivistönmäen palvelukeskuksen kohdalla jäätiin alle 80 prosenttiin. Vuoden viimeisenä päivänä 31.12.2015 Kannuskadun tyhjiä asuntojen lukumäärä oli 4 asuntoa (v. 2014: 5), Kivistönmäellä tyhjiä asuntoja vuoden viimeisenä päivänä oli 6 asuntoa (v. 2014: 3). Torikadun palvelukeskuksessa tyhjiä asuntojen lukumäärä oli 6 ja Viherlaakson palvelukeskuksessa oli 2 tyhjää asuntoa. Yhteensä laskentahetkellä 31.12.2015 oli 18 tyhjää asuntoa. Palveluasumisen heikkoa käyttö- ja täyttöastetulosta kompensoitiin henkilöstöressurssien määrän jatkuvalla tarkistamisella.

Palvelukeskus	Käyttöaste %	Täyttöaste %
Kannuskadun palvelukeskus	87,23	92,44
Kivistönmäen palvelukeskus	78,12	90,31
Viherlaakson palvelukeskus	92,4	97,66
Torikadun palvelukeskus	63,8	72,46
Mäntsäläntien tuetut asunnot	55,24	55,21
Ka.	75,36	81,61

Taulukko 2. Käyttö- ja täyttöasteet palveluasumisessa 2015

Sairaalapäivien määrää ei pystytty merkittävästi vähentämään vuonna 2015. Sairaalapäiviä oli kertomusvuonna 1 610, joista psykiatrisen hoidon osuus oli 968 päivää, somaattisen hoidon 642 päivää (vuoteen 2014 vähennys 35 vrk). Kivistönmäen palvelukeskuksen sairaalapäivien määrä oli keskimäärin puolet enemmän/asukas verrattuna muiden palvelukeskusten sairaalapäivien lukumäärään. Suurta sairaalapäivien määrää selittää nuorten, alle 35-vuotiaiden asukkaiden suuri sairastavuus. Suuri sairastavuus voi selittyä psyykkisen sairastumisen ajallisesti läheisestä ajankohdasta ja siihen liittyvistä diagnosoinnin ja hoitolinjausten keskeneräisyydestä. Kivistönmäen palvelukeskuksessa oli kertomusvuoden aikana mm. kaksi sairaalajaksoa, joiden yhtäjaksoinen kesto oli yli puoli vuotta.

Palveluasumisen vaikuttavuuden tavoitteissa ei päästy toimintavuodelle asetettuun tavoitteeseen. Tavoitteena oli 15 asukkaan kuntoutuminen itsenäisempään asumismuotoon. Kuntoutuneita oli kertomusvuonna kaiken kaikkiaan kahdeksan (8) asukasta (11 asukasta vuonna 2014). Tehostetusta palveluasumisesta palveluasumiseen siirtyi yksi (1) asukas, tuettuun asumiseen siirtyi kolme (3) asukasta ja itsenäiseen asumiseen neljä (4) asukasta. Kivistönmäen palvelukeskuksesta kuntoutuneista asukkaista kaksi (2) siirtyi Mäntsäläntien tuettujen asuntojen yksikköön.

Kaikista palveluasumisesta poistuneista asukkaista sairaalaan lähti kolme (3) asukasta. Toisen palveluasumisen tuottajan tehostettuun palveluasumiseen siirtyi viisi (5) asukasta ja säätiön tehostettuun palveluasumiseen kaksi (2) asukasta. Lahden kaupungin vanhuspalveluihin siirtyi kaksi (2) asukasta. Kertomusvuonna kuoli kaksi (2) asukasta.

PALVELUKESKUS	PALVELUASUMISEEN MUUTTANEET lahtelaiset asukkaat 2015	PALVELUASUMISESTA POIS MUUTTANEET lahtelaiset asukkaat 2015
Kannuskadun palvelukeskus - tehostettu palveluasuminen	7 asukasta: 2 palveluasumisesta 4 Päijät-Hämeen keskussairaalaasta 1 Lahden kaupunginsairaalaasta	poistuneita 5: 1 palveluasumiseen 1 toisen palveluntuottajan tehostettuun palveluasumiseen 1 Lahden kaupunki/ dementia yksikkö 1 vanhuspalvelut/tehostettu palveluasuminen 1 kuollut
Viherlaakson palvelukeskus - palveluasuminen	4 asukasta: 3 PHKS psyk. os. 1 tehostetusta palveluasumisesta (Kannuskadun palvelukeskus)	poistuneita 6: 1 itsenäiseen asumiseen 2 tehostettu palveluasuminen (Kannuskadun palvelukeskus) 2 tuettuun asumiseen (säätio) 1 kuollut
Kivistönmäen palvelukeskus - palveluasuminen	6 asukasta: 5 PHKS:sta, psyk. os. 1 Kellokosken sla, psyk. os.	poistuneita 9: 2 tuettuun asumiseen 2 itsenäiseen asumiseen 3 sairaalaan 1 tehostettuun palveluasumiseen 1 vanhempien luo
Torikadun palvelukeskus - palveluasuminen	2 asukasta: 2 Päijät-Hämeen keskussairaalaasta	poistuneita 3: 1 toisen tuottajan tehostettuun palveluasumiseen 2 vanhuspalveluiden palveluasumiseen
	YHT. 19 palveluasumiseen muuttanutta	YHT. 23 palveluasumisesta poismuuttanutta

Taulukko 3. Asukasvaihtuvuus ja kuntoutuminen ajanjaksolla 1.1. - 31.12.2015

Mäntsäläntien tuetut asunnot

Mäntsäläntien nuorten tuetun asumisen yksikön asiakasprofiilia laajennettiin koskemaan 18 – 35 -vuotiaita mielenterveyskuntoutujia (v. 2014: 18 – 25 v.) Yksikössä on yhteensä kahdeksan (8) asuntoa. Kertomusvuoden aikana Mäntsäläntiellä asui kaiken kaikkiaan kuusi (6) asukasta, (v. 2014: 4), joiden keski-ikä oli 23 vuotta. Asukkaista naisia oli kaksi (2) ja miehiä neljä (4). Kivistönmäen palvelukeskus koordinoi asukkaiden tukipalvelujen suunnittelua ja toteutusta. Asukkaan yhteistyöverkostoon kuuluvat asukkaan omien tarpeiden ja kuntoutussuunnitelman mukaan Kivistönmäen palvelukeskuksen vastuuohjaajien lisäksi työhönvalmentaja, liikunnan-ohjaajat, fysioterapeutit sekä osallisuustalo Oskun ohjaajat. Jokainen Mäntsäläntiellä asuva nuori joko opiskeli ja/tai osallistui toimintakeskus Oskun työhönvalmennuksen ryhmä- tai työtoimintaan. Lisäksi asukkaat käyttivät terveys- ja liikuntapalveluja. Opiskelevien asukkaiden kohdalla ohjaus ja asumisvalmennus painottuivat koulunkäynnin tukemiseen.

Kehittämisen painopistealueet

Kannuskadun palvelukeskuksen profiloituneuvottelut Lahden kaupungin vanhus- ja psykososiaalisten palvelujen kanssa päättyivät kertomusvuonna 2015. Lähtökohtana neuvotteluissa oli selvittää voisiko säätiö tuottaa Kannuskadun palvelukeskuksessa psykogeriatrista palveluasumista, käytännössä vanhuspalveluita. Selvitystyön tulos oli, että Kannuskadun palvelukeskuksen tilat eivät sovellu vanhusten tehostettuun psykogeriatriseen palveluasumiseen. Näin ollen Kannuskatu jatkaa mielenterveyskuntoutujille kohdennettuna tehostetun palveluasumisen yksikkönä.

Toimintakertomusvuodeksi suunniteltu Torikadun palvelukeskuksen saneeraus toteutettiin touko – lokakuussa 2015. Palvelukeskuksen toiminta siirrettiin saneerausremontin ajaksi Heinolan Valolinnan tiloihin (Carelogi Oy). Saneerauksessa toteutettiin yksikön toisen kerroksen asuntojen peruseräparannus vastaamaan Valviran ja STM:n yleisiä suosituksia mielenterveyskuntoutujien palveluasumisen asunnoista. Asuntoihin saneerattiin kylpyhuoneet ja minikeittiöt. Lisäksi remontoitiin yksikön saunatilat sekä vaatehuollon tilat, lisättiin yksi poistumistie sekä rakennettiin uusi jakelukeittiö. Yksikön lukitukset ja valaistus uusittiin niin ikään saneerausprojektin yhteydessä.

Palveluasumisen (ja koko säätiön) kehittämisen yhtenä yhteisenä painopistealueena oli kuntouttavan työotteen ja asiakkaan kuntoutumisen ja elämän haltuunoton lisäämiseen kehitetyn asiakkaan itsearviointimittarin (Muutostyösuunnitelma) jalkauttaminen henkilökunnan käyttöön. Mittarista kerrotaan enemmän tämän vuosikertomuksen toiminnan kehittämisen luvussa.

Mittaria käytettiin jokaisessa palvelukeskuksessa ja käyttöä arvioitiin joulukuussa 2015. Alustavien arviointitulosten perusteella Muutostyösuunnitelma oli toiminut tavoitteellisenä työvälineenä niiden asukkaiden kohdalla, jotka kuntoutuivat ja siirtyivät vähemmän tuettuun asumismuotoon tai itsenäiseen asumiseen. Ensi kevään koulutustapahtuman jälkeen pyritään kyseistä mittaria käyttämään pääasiallisena kuntoutusprosessin työvälineenä. Muutostyösuunnitelman vaikutavuutta palveluasumisen asiakkaiden kuntoutumisessa tullaan arvioimaan vuonna 2016 yhteisesti kehitettyjen tunnuslukujen tai sovittujen arviointikäytäntöjen perusteella.

Palveluasumisessa toteutettiin päihdetyön ja yksiköiden kehittämää päihdetyön mallia asukkaiden päihdeettömyyden tukemiseksi. Mallin jalkautumista, toimivuutta ja vaikuttavuutta arvioidaan laajasti koko säätiön tasolla vuonna 2016. Päihdetyöstä kerrotaan enemmän tämän vuosikertomuksen toiminnan kehittämisen luvussa.

Palveluasumisen ja tuetun asumisen (Mäntsäläntie ja Torikadun tuettu asuminen) prosesseja alettiin kuvata kertomusvuonna. Palveluasumisen kohdalla prosessien kuvaamisella kehitetään pääasiallisesti tiimityötä ja asukkaan kuntoutusprosessiin liittyvää arviointityötä. Hyvin kuvatut prosessit helpottavat ja tuovat näkyväksi kuntoutusprosessien tuloksellisuutta ja vaikuttavuutta strategisten tunnuslukujen ja kriittisten menestystekijöiden tunnistamisen, mittaamisen ja arvioinnin myötä. Kyseisestä toiminnan ohjauksen ja johtamisen prosessista kerrotaan enemmän tämän toimintakertomuksen toiminnan ja kehittämisen luvussa.

Palveluasumisen vuosi 2015

- Selvitystyö mahdollisen psykogeriatrisen palveluasumisen tuottamiseksi Lahden kaupungin vanhuspalvelujen ja psykososiaalisten palvelujen kanssa päätökseen
- Torikadun palvelukeskuksen saneeraus
- Muutostyösuunnitelman käyttöönotto ja arviointi
- Päihdetyön mallien käyttö päihdeettömyyden tukemisen työvälineenä
- Palveluasumisen prosessien kuvaaminen käynnistyi.

Psykososiaalinen kuntoutus

Sosiaalisella kuntoutuksella vahvistetaan henkilön kykyä selviytyä arkipäivän toiminnoista, vuorovaikutussuhteista ja oman toimintaympäristönsä rooleista. Sosiaalinen kuntoutus on osa monialaista kuntoutusjärjestelmää ja sitä on toteutettava tiiviissä yhteistyössä lääkinnällisen, ammatillisen ja kasvatuksellisen kuntoutuksen kanssa.

Sosiaalinen kuntoutus perustuu aina asiakkaan toimintakyvyn ja kuntoutustarpeen kokonais-valtaiseen selvittämiseen. Sosiaalisen kuntoutuksen erityisosaamista vaativat asiakastilanteet eivät yleensä parane yksittäisellä toimenpiteellä tai interventiolla. Ne ovat usein syntyneet pitkän ajan kuluessa ja myös niiden korjaaminen vaatii pitkäjänteisyyttä.

Sosiaalisessa kuntoutuksessa yksilöllinen tuki yhdistyy toiminnallisuuteen. Osallistuminen on osa kuntoutusta, kun se on tavoitteellista ja kuuluu sovittuun suunnitelmaan. Tavoite määrittelee missä, miten ja kuka sosiaalisen kuntoutuksen toiminnallista osuutta toteuttaa. Tavoite voi olla arkielämän taitojen oppimista, päihteettömän arjen hallintaa, koulutukseen tai työhön tarvittavien asioiden harjoittelua tahi tukea ryhmässä toimimiseen. Sosiaalisen kuntoutuksen välineitä voivat olla yksilöllinen psykososiaalinen tuki ja lähityö (kotikäynnit, mukana kulkeminen, kasvatuksellinen tuki omien asioiden hoitamiseen), erilaiset toiminnalliset ryhmät, vertaistuki, osallistuminen vapaaehtoistoimintaan, työtoiminta sekä kaikki asiakkaalle tarjottavat palvelut ja tukitoimet osana sovittua suunnitelmaa.

Psykososiaalinen kuntoutus sosiaalisen kuntoutuksen muotona

Toimintakauden 2015 aikana tarkasteltiin säätiön sosiaalisen kuntoutuksen kehittämisen hank-keessa sitä, miten uudistuneen sosiaalihuoltolain sosiaaliohjausta ja sosiaalista kuntoutusta toteutetaan säätiön sosiaalisen kuntoutuksen palvelualueella ja miten niitä olisi syytä kehittää. Kehittämistyön myötä sosiaalinen kuntoutus on tarkentunut psykososiaaliseksi kuntoutukseksi. Säätiön sosiaalista kuntoutumista tukevissa palveluissa painottuu säätiön toiminnan tarkoituksen ja tarkoituksen toteuttamisen tapojen mukaisesti myös kuntoutujan psyykkisfyysinen tukeminen yksilöllisesti ja toiminnallisesti.

Sosiaalisen kuntoutuksen palvelujen, asiakasohjauksen ja asiakasyhteistyön kehittämiseksi sosiaalihuoltolain mukaisiksi on tehty yhteistyötä tilaajan, sosiaalityön, perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon kanssa. Tilaajan kanssa on päivitetty ostopalvelusopimus vastaamaan sosiaalihuoltolain muutoksia. Erityisesti aikuissosiaalityön kanssa on tehty sosiaalisen kuntoutuksen palvelutarpeen kokonaisvaltaiseen arviointiin ja asiakasohjaukseen liittyvää yhteistyötä kuntoutusohjauksen osalta. Yhteistyön ja kokeilun tuloksena vakiintui asiakasohjaukseen malli, jossa kuntoutusohjaukseen ohjaututaan sosiaalityön palvelutarpeen arvioinnin ja viranomaispäätöksen kautta. Myös muissa säätiön psykososiaalisen kuntoutuksen palveluissa tullaan pitkällä aikavälillä siirtymään tähän käytäntöön sosiaalihuoltolain edellyttämällä tavalla.

Säätiön eri psykososiaalisia palveluita tuottavien yksiköiden sisällä ja kesken on tehty työnjakoa ja jäsennetty tehtäväkuvia. Tämän on mahdollistanut sinnikäs, työläs ja edelleen jatkuva rakenteiden luominen tiimien ja yksiköiden, esimiesten ja palvelujohtajan väliseen viestintään, kommunikointiin, vuorovaikutukseen ja yhteiseen sopimiseen ja päätöksentekoon. Tavoitteena tulevalle kaudelle on edelleen kehittää näitä rakenteita vahvistamaan psykososiaalisen kuntoutuksen alueen yhteistoiminnallista toiminnan suunnittelua, arviointia ja toteutusta.

Psykososiaalisen kuntoutuksen henkilöstö kokoontui maaliskuussa yhteiseen kehittämisiltapäivään ja marraskuussa yhteiseen kehittämisen väliarviointiin. Maaliskuun kehittämisiltapäivässä jäsennettiin sitä, mitä sosiaalisen kuntoutuksen työmuotoja säätiössä on käytössä ja mikä niissä on asiakasta sosiaalisesti kuntouttavaa. Jäsennyksen yhteenvetona todettiin, että säätiön sosiaalisen kuntoutuksen palveluissa toteutetaan sisällöllisesti sosiaalihuoltolain mukaista sosiaalista kuntoutusta kuin myös sosiaaliohjausta. Jatkossa tulee kehittämistyössä tarkastella eri yksiköiden välistä työnjakoa ja yhteistyötä säätiön sisällä kuin myös eri toimijoiden välistä yhteistyötä asiakasohjauksessa ja asiakasyhteistyössä.

Marraskuun kehittämisiltapäivässä tarkasteltiin ja jäsennettiin mahdollisia toiminnan, toimintatapojen, asiakkuuksien ja yhteistyön muutoksia ja niiden syitä psykososiaalisen kuntoutuksen alueella suhteessa kehittämishankkeen alkuun. Muutoksina toiminnassa ja toimintamalleissa todettiin toiminnan selkeytyminen ja jäsentymisen sekä yhteistyön lisääntyminen sekä omassa yksikössä että yksiköiden välillä. Myös yhteistyön säätiön ulkopuolisiin toimijoihin nähtiin lisääntyneen.

Lisäkehittämisen kohteena nähtiin yksilöllisen ohjauksen tarpeen lisääntymiseen vastaaminen etenkin nuorena asiakaskunnassa, jonka koettiin lisääntyneen psykososiaalisen kuntoutuksen palveluissa. Tarpeelliseksi koettiin myös ryhmätarjonnan sisällön jatkuva kehittäminen vastaamaan asiakaskunnassa tapahtuneita muutoksia. Toisaalta näyttäytyi, että asiakaskunnassa on paljon myös aikuis- ja ikääntyneempiä kuntoutujia, joiden sosiaalisen kuntoutuksen tarpeisiin tulisi myös vastata.

Asiakastilastojen mukaan vuonna 2015 Tuetun asumisen ja kuntoutusohjauksen asiakkaiden keski-ikä oli 45,50. Suurimman ikäryhmän muodostivat yli 60-vuotiaat, joita oli 18,78 % asiakkaista. Tämä ikäryhmä koostui tuetun asumisen asiakkaista. Vajaa 42 % kuntoutusohjauksen ja tuetun asumisen asiakkaista oli 50 vuotta tai enemmän. 40 – 49-vuotiaita oli reilut 18 % kun taas 30 – 39-vuotiaita oli reilut 23 %. 25 – 29-vuotiaita oli reilut 10 % ja 18 – 24-vuotiaita oli reilu 5 %.

Päivä- ja työtoiminnan asiakkaiden keski-ikä vuonna 2015 oli 36,17. Suurin ikäryhmä olivat 18 – 24-vuotiaat, joita oli vajaa 20 % asiakkaista. Reilut 66 % päivä- ja työtoiminnan asiakkaista oli alle 40-vuotiaita. 40 - vuotiaita tai yli asiakkaista oli vajaa 34 %. Yli 60-vuotiaita oli vajaa 6 % asiakkaista.

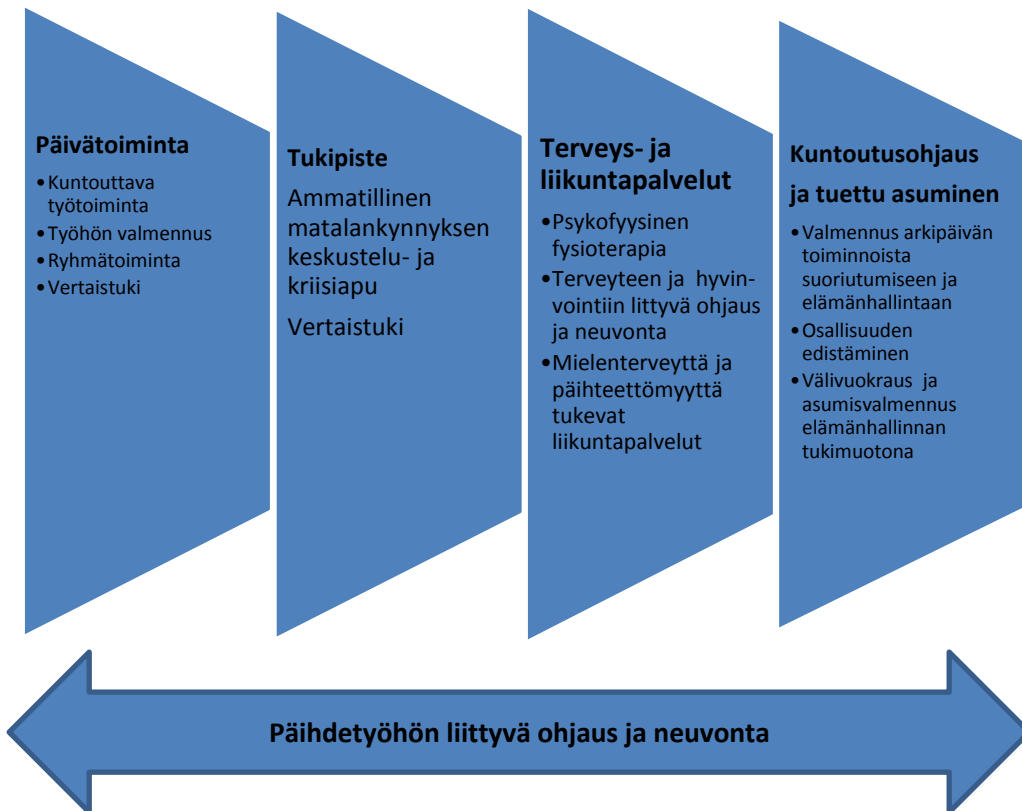
Erittäin tärkeänä ja mielenkiintoisena teemana toiminnan muutoksia arvioidessa nousi esiin keskustelu säätiössä tehtävän mielenterveys- ja päihdetyön ja sosiaalisen kuntoutuksen (käsitteiden) suhteesta. Pohdittiin, onko nimenomaan säätiön palveluissa toinen ensisijaisempi toista, miten niiden tarve näyttäytyy eri tavalla eri yksiköissä ja eri asiakkailla. Toisaalta tuotiin esiin, että sekä mielenterveys- ja päihdetyössä että sosiaalisessa kuntoutuksessa kyse on aina asiakkaan elämän ja arjen hallinnan haasteista ja niihin liittyvien taitojen opettelemisesta, tukemisesta ja edistämisestä.

Edellä mainitun teeman esiin nousulla on ollut kehittämistyötä selkeyttävä vaikutus. Se on selkeyttänyt sosiaaliohjauksen ja sosiaalisen kuntoutuksen välistä jakoa sekä niiden tarkoitusta, tavoitteita ja tapoja. Toiminnassa erottuu entistä selkeämmin sosiaaliohjauksen asiakkaat ja tarpeet sosiaalisen kuntoutuksen asiakkaista ja tarpeista.

Tärkeänä osana ja välineenä sosiaalisen kuntoutuksen kehittämisessä on ollut palveluprosessien jäsentäminen ja rakentaminen. Kuntoutusohjauksen palveluprosessit ovat olleet kehittämistyön alla vuoden 2015 aikana. Niiden kehittämistyö jatkuu ja muiden psykososiaalisten palvelujen toimintamuotojen palveluprosessien; päivätoiminnan ja terveys- ja liikuntapalvelujen, rakentaminen alkaa toimintakauden 2016 alusta. Tukipisteen palveluprosessia tarkastellaan myöhemmin toimintakauden aikana.

Psykososiaalisen kuntoutuksen palvelut

Toimintakauden 2015 aikana tehty kehittämistyö on selventänyt psykososiaalisten palvelujen hahmottumista neljälle eri toiminnan alueelle (Kuvio 4). Päihdetyöhön liittyvää ohjausta ja neuvontaa toteutetaan kaikilla psykososiaalisen kuntoutuksen palvelualueilla.

Kuvio 4. Psykososiaalisen kuntoutuksen palvelut Päijät-Hämeen sosiaalipsykiatrisessa säätiössä

Päivätoiminta ja terveys- ja liikuntapalvelut

Päivätoiminnan ja terveys- ja liikuntapalvelujen tavoitteena on tukea kuntoutujan polkua entistä enemmän säätiön palveluista muihin palveluihin edistäen palvelunkäyttäjän siirtymistä työhön ja opiskeluun tai työllistymistä ja opiskelua edistäviin muihin palveluihin. Kauden 2015 sosiaalisen kuntoutuksen kehittämistyössä tehdyn arvioinnin myötä todettiin, että määrällisesti lisääntyneet nuoret palvelunkäyttäjät tarvitsevat entistä enemmän yksilöllistä tukea ja ohjausta kyetäkseen osallistumaan heille tarkoitettuun ryhmätoimintaan. Kehittämistyö vahvisti näkyä siitä, että päivätoimintaa ja ryhmä- ja yksilöohjaustoimintaa toteuttavien Oskun ja terveys- ja liikuntapalvelujen yksiköiden yhteistoiminnallisuuden tarve on lisääntynyt entisestään tuettaessa kuntoutujan polkua säätiön sisällä ja säätiöstä ulospäin.

Sosiaalista kuntoutusta toteutetaan Oskussa pääpainollisesti yhteisöllisin, vertaistuellisin, sosiaalipedagogisin ja pajatoimintaan perustuvien keinoin. Terveys- ja liikuntapalvelujen fysioterapiassa ja liikunnassa painottuu ryhmätoiminnassa hyödynnettävän yhteisöllisyyden lisäksi psyykkisfyysiset yksilöohjauksen keinot. Näillä päivätoiminnan käsitteen alla toteutettavilla toiminnan muodoilla tuetaan säätiön asiakkaiden psykososiaalista kuntoutumista.

Toimintakauden aikana päivä- ja työtoiminnassa oli yhteensä 476 asiakasta (vuonna 2014 asiakkaita oli 387). Näillä asiakkailla oli yhteensä 8 393 ryhmäkäyntiä. Vertaisohjattuja ryhmiä ohjasi 5 vertaisohjaaja 7 eri vertaisryhmässä. Vertaisryhmissä käyntejä oli 687. Yksilökäyntejä päivä- ja työtoiminnassa oli yhteensä 5

565, joista työhönvalmentajan yksilöohjauksen käyntejä oli 313, päihdetyöhön liittyvää yksilöohjausta 95 ja muuta yksilöohjausta 789.

Yksilöllisen fysioterapian käyntejä oli toimintakaudella yhteensä 824, joista 53 kuntouttava työtoiminnan, 21 kuntoutusohjauksen ja tuetun asumisen ja 750 Oskun päivä- ja työtoiminnan asiakkaan käyntiä. Tämän lisäksi fysioterapiaan perusterveydenhuollon tai erikoissairaanhoidon lähettämänä ohjautui 40 asiakasta, joilla oli 320 käyntiä.

Liikunnanohjaajat ottivat vastaan yksilöohjauksen käynneillä asiakkaita kuntouttavasta työtoiminnasta 21, kuntoutusohjauksesta ja tuetusta asumisesta 43 ja päivä- ja työtoiminnasta 413 kertaa. Terveystieteiden ohjaus ja neuvonta käynnillä käytiin kuntouttavasta työtoiminnasta 11, kuntoutusohjauksesta ja tuetusta asumisesta 35 ja päivä- ja työtoiminnasta 486 kertaa.

Päivätoiminnan matalankynnyksen avokäyntejä teki 295 asiakasta 3 989 käynnillä. Avokäynnit ovat ilman sovittua aikavarausta tai ryhmään tehtyjä niin sanottuja sosiaalisia käyntejä esimerkiksi ilta-iltapäiväkahvilassa. Näiden käyntien aikana asiakkaalla on mahdollisuus saada sosiaaliohjausta.

Tukipisteen matalan kynnyksen kriisi- ja keskusteluavun palveluja toimintakauden aikana käytti yhteensä 347 asiakasta. Käyntejä näillä asiakkailla oli yhteensä 8 666. Puhelimitse annetun tuen määrä oli yhteensä 3 047 puhelua toimintakauden aikana.

Kuntouttavaan työtoimintaan Lahden kaupunki ohjasi toimintakauden aikana yhteensä 53 asiakasta.

Tapahtumia

Oskusta osallistuttiin Moniäänirock-tapahtumaan Porvoossa huhtikuussa. Tapahtumaan osallistui Oskun bändi ja lähes 50 kannustajaa.

Säätiön 25-vuotisen taipaleen kunniaksi järjestettiin Toukotanssit 12.5. Toukotanssien järjestelyihin osallistui joukko Oskun asiakkaita mm. suunnittelemalla tapahtuman julisteen sekä valokuvaamalla ja musisoimalla paikan päällä.

Kesäretki Suomenlinnaan, noin 40 asiakasta.

Sosiaalipsykiatristen yhteisöjen keskusliiton koulutuspäiville (syys - lokakuun vaihde) Oskun asiakastyönä nettisivut, mainokset ja opasteet.

Pelipäivät keväällä ja loppusyksystä Oskussa: lautapelejä, biljardia, Wii, retro-nintendo, pöytämölkkyä ym. Mukana noin 20 - 30 asiakasta.

Joulujuhlan valmisteluihin osallistui Oskun asiakkaat ja psykososiaalisen kuntoutuksen henkilökuntaa mm. tilan koristelut ja tarjoilut. Esiintyi asiakkaita, säätiön johtoryhmä ja Oskun henkilökuntaa. Paikalla noin 60 asiakasta.

Infopäiviä asiakkaille ja/tai henkilökunnalle: lastensuojeluilmoituksen tekeminen, velkaneuvonta, Ohjaamohanke, Lahden kaupungin kotihoidon työryhmä, Inspis.

Diak-yhteistyöt:

- draamapedagogi/Lasse Kantolan koulutuspäivä vertaisohjaajille
- DIAK/lähihoitajaopiskelijoiden toimintapäivä vertaisohjaajille
- Diakin draamaopiskelijoiden näytelmään rekvisiitan ompelua. Palkaksi näytelmän katsominen teatteri Olgassa. Mukana kuntouttavan työtoiminnan asiakkaita n. 15 henkilöä.

Toimintavuonna 2015 Oskussa keskityttiin rakentamaan henkilöstön ja asiakkaiden pelisääntöjä sekä toiminnan rakenteita Tero-hankkeessa ja työnohjauksessa.

Kuntoutusohjaus ja tuettu asuminen

Toimintakauden 2015 puolen välin jälkeen aloitettiin säätiössä kuntoutusohjaus osana sosiaalihuoltolain mukaisia sosiaalisen kuntoutuksen palveluja. Tämän mahdollisti välivuokrauksen määrän huomattava supistaminen kauden aikana. Yhteistyössä aikuissosiaalityön, tilaajan sekä perus- ja erikoissairaanhoidon kanssa rakennettiin palveluun sosiaalihuoltolain mukainen asiakasohjauksen malli. Toiminnan alussa kuntoutusohjauksen tarpeeseen liittyvät asiakas-yhteydenotot ohjautuivat säätiön kautta sosiaalityöhön. Toimintakauden lopulla mallia muutettiin aikuissosiaalityössä tehdyn arvion ja toivomuksen mukaisesti niin, että yhteydenotot ohjautuvat suoraan aikuissosiaalityöhön. Aikuissosiaalityö ottaa yhteyttä säätiön kuntoutusohjaukseen palveluntarpeen arvioinnin yhteydessä.

Tuetussa asumisessa ja kuntoutusohjauksessa on vuoden 2015 aikana ollut yhteensä 181 eri asiakasta. Yksilöohjaustapahtumia (kotikäynnit, mukana kulkeminen, kasvatuksellinen tuki omien asioiden hoitamiseen) näillä asiakkailta on ollut 2 834. Asiakastyöhön liittyviä verkostotapaamisia näillä asiakkailta on toteutunut 67 kertaa. Päihdetyöksi kirjattuja tapahtumia on kirjattu 16, mikä on yllättävän pieni luku ja tarvitsee kirjaus- ja toimintakäytäntöjen tarkastelua. Terveystoimittajan ohjaus- ja neuvontakäyntejä tuetun asumisen ja kuntoutusohjauksen asiakkailta oli 34, fysioterapeutilla käyntejä 21 ja liikunnanohjaajan ohjaus- ja neuvontakäyntejä 43.

Ikävänä, joskin jossain määrin kerrostalokiinteistöissä yleistyneempänä ilmiönä näyttäytyi luteiden ilmaantuminen tuetussa asumisessa muutama Vanhusten asuntosäätiöltä välivuokrattuun asuntoon. Hävittämis- ja torjuntatyötä tehtiin yhteistyössä asuntosäätiön kanssa. Vuoden 2016 helmikuun tilanne asian tiimoilta on se, että ongelmaa aletaan useiden myrkytysten ja erilaisten muiden toimenpiteiden jälkeen saada pikkuhiljaa hallintaan. Ongelma on aiheuttanut säätiölle ylimääräisiä talousarvion ulkopuolisia ennakoimattomia menoja. Muutamalle asiakkaalle, jota ongelma on koskettanut, tilanne on aiheuttanut ohjauksesta ja tuesta huolimatta sekä taloudellisia kuluja että henkistä kärsimystä.

Tammikuun lopulla 2016 kuntoutusohjauksen asiakasmäärä on 27. Tilaajan ja säätiön välisen sopimuksen mukainen asiakasmäärä kuntoutusohjauksessa ja tuetussa asumisessa on yhteensä noin 200 asiakasta, joista sata on kuntoutusohjauksen asiakasta ja sata tuetun asumisen asiakasta. Tavoitteena on, että toimintakauden lopulla kuntoutusohjauksessa on 60 – 70 asiakasta.

Tuettuun asumiseen liittyvää välivuokraustoimintaa supistettiin toimintasuunnitelman mukaisesti luopumalla 36 välivuokratusta asunnosta. Taulukossa 4 kuvataan kyseisistä asunnoista muuttaneiden asiakkaiden asumisen tilannetta ja jatkopolkua siirryttäessä säätiön palveluista pois.

Välivuokrattujen asuntojen määrän supistaminen 36 asunnolla						
Vuokrasopimuksen purku	Asukas (/edunvalvoja) irtisanoi asunnon -> asumaan vapaille markkinoille tai aravavuokra-asuntoon 7, ikääntyneiden asumispalvelut 1	Asukas solmi säätiön tuella vuokrasopimuksen asunnon omistajan kanssa-> säätiö välivuokraajana pois kuviosta	Asukas irtisanoi, ei tarvetta tuettuun asumiseen -> asunto vapailta markkinoilta tai aravavuokra-asunto	Asukas solmi vuokrasopimuksen LVA:n kanssa (asunnon haku LVA:ltä), jäi asumaan nykyiseen asuntoon, säätiö välivuokraajana pois kuviosta	Asukas siirtyi säätiön sisällä toiseen asuntoon	Yhteensä
1	8	8	7	8	4	36

Taulukko 4. Asiakkaan asumisen tilanne ja jatkopolku siirryttäessä pois säätiön tuetusta asumisesta

Säätiön tuetusta asumisesta poismuuttoja vuoden 2015 aikana oli kaiken kaikkiaan 53. Taulukossa kuvattujen poismuuttojen lisäksi asiakkaita siirtyi mielenterveys- ja päihdepalvelujen palvelu-asumiseen (2), ikäänntyneiden asumispalveluihin (1), Lahden kaupungin asunnottomien asumispalveluihin (4), sairaalahoitoon (1), Lahden vanhusten asuntosäätiölle (1), vapaille asuntomarkkinoille tai aravavuokra-asuntoon (7) ja yksi asiakas kuoli (1). Tuettuun asumiseen muuttaneita oli 8.

Asiakkaita tuetussa asumisessa tammikuun lopulla 2016 on 102. Tyhjillään olevia asuntoja on 4, Lepolankatu 14 B:ssä (3) ja säätiön omistamissa asunnoissa (1). Säätiö tulee luopumaan omistusasunnoistaan asukkaiden kuntouduttua niistä eteenpäin. Elokuun loppuun mennessä viimeistään tyhjenee toinen säätiön omistusasunto.

Vanhusten asuntosäätiöltä välivuokratuista Lepolanmäellä sijaitsevista hajasijoitetusta kolmesta asunnosta tullaan luopumaan pidemmän ajan kuluessa. Näistä yhdestä asunnosta asukas on irtisanottu niin, että asuminen päättyy viimeistään 30.6.2016. Asukkaalle on haettu paikkaa mielenterveys- ja päihdepalvelujen palveluasumiseen.

106 välivuokrattua asuntoa						
(tilanne tammikuun lopussa 2016)						
Yksittäisiltä asunnon omistajilta	Lahden palveluasunnot Oy (Lahden Talot), Kivikatu 5 B	Lahden vanhusten asuntosäätiö, Lepolankatu 14 B	Lahden vanhusten asuntosäätiö, Lepolankatu 12 ja 14	Lahden vanhusten asuntosäätiö, Sammonkatu 3 A ja B	Päijät-Hämeen sosiaalipsykiatrisen säätiön omistuksessa	Yhteensä
17 asuntoa	27 asuntoa	33 asuntoa	3 asuntoa	21 asuntoa	5 asuntoa	106

Taulukko 5. Tuetun asumisen asiakkaille välivuokratut asunnot

Toimintakauden aikana sosiaalihuoltolain muutoksen myötä nousi esiin tarve tarkastella tuetun asumisen asiakasohjausta. Tällä hetkellä tuettuun asumiseen ohjaututaan säätiön tuetun asumisen asuntohakemuksella ja säätiössä tehtävän asumispäätöksen myötä. Jatkossa tavoitteena on, että asiakasohjaus toteutuisi sosiaalihuoltolain edellyttämän sosiaalityön palveluntarpeen arvioinnin ja viranhaltijan päätöksen kautta. Toimintakauden 2016 aikana tarkastellaan ja kehitetään asiakasohjausta yhdessä sosiaalityön kanssa.

Ravitsemispalvelut

Palveluasumisen ravitsemispalveluista vastaa pääosin säätiön Viharlaakson palvelukeskuksessa oleva valmistuskeittiö ja Kannuskadun palvelukeskuksessa oleva jakelukeittiö, joissa työskentelevät emäntä ja kuusi keittäjää. Ravitsemispalvelujen asiantuntemusta on hyödynnetty asukkaiden terveyden edistämässä ja terveelliseen elämäntapaan tukemisessa.

Kertomusvuonna ravitsemispalveluiden jakelu ulottui Torikadun palvelukeskukseen, jonne saneerattiin suurtaloukskeittiöiden standardien mukainen jakelukeittiö. Torikadun liittäminen ravitsemispalveluihin tuotti tarvetta keittiöapulaisen palkkaamiseen lisääntyneen ateriatuotannon ja logistiikan vuoksi. Vuonna 2015 ravitsemispalveluissa tuotettiin palveluasumiseen lounaalle 45 537 ateriala ja päivälliselle 37 079 ateriala, toimitettujen aterioiden määrä oli yhteensä 82 616. Lisäksi valmistuskeittiö tuotti seitsemälle (7) tuetun asumisen asukkaalle kunkin ateriapalvelusopimuksen mukaisesti yhteensä 1 601 ateriala.

Kiinteistöhuolto

Ostopalvelut muodostavat kiinteistön hoidosta ja kunnossapidosta merkittävän osan. Painopiste on hyvin toimivassa yhteistyössä säätiön ja ostopalvelujen tuottajien (Heinolan huoltokeskuksen, LK- ja Lassila & Tikanojan kiinteistöpalvelujen sekä Hollolan tilakeskuksen) kanssa. Korjaus- ja muutostyöt toteutetaan pääsääntöisesti vuosisuunnitelman mukaisesti. Yhdessä johtoryhmän kanssa arvioidaan säätiön omistamien kiinteistöjen käyttötarkoituksia.

Säätiön omistamissa kiinteistöissä kolmessa oli toimintavuoden aikana vesivahinko. Ehtootie 21 A-talon katon tiilikatteeseen oli tullut halkeamia, joista vesi pääsi sisälle ennen kuin kate ehdittiin korjata. Tämän vahingon vauriot ja niiden korjaamisesta aiheutuneet kustannukset jäivät pieneksi. Talaanrannan kiinteistön peltikatteeseen oli lumiesteiden väärinasennuksesta johtuen tullut syöpymiä, joista vesi oli päässyt vuotamaan välipohjaan ja osittain sisätiloihin. Sisätilat jouduttiin kuivattamaan ja katon toisen lappeen kate jouduttiin kokonaan uusimaan. Rinnetien kiinteistössä vesiputki oli syöplynyt puhki ja vettä pääsi vuotamaan melko runsaasti sisätiloihin. Tästä johtuen osa lattia-, seinä- ja yläpohjan pinnoista jouduttiin vuotokohdan läheisyydestä uusimaan. Rinnetien vahingon kustannukset saatiin vakuutusyhtiöltä.

Heinolassa olevan Torikadun palvelukeskuksen remontin suunnittelu käynnistettiin syksyllä 2014 ja varsinainen remontti alkoi toukokuussa 2015. Päärakojen toiminta siirtyi väistötiloihin Valolinnaan Heinolaan ja takaisin remontoituihin tiloihin toiminta siirtyi lokakuussa 2015. Remontissa saneerattiin toisen kerroksen asunnot vastamaan nykyisiä palveluasumisen standardeja ja kilpailutusasiakirjoissa annettuja lupauksia.

Kehittämistoiminta

Päijät-Hämeen sosiaalipsykiatrisen säätiön kehittämistoiminta on ollut monipuolista vuoden 2015 aikana. Keskeisiä kehittämisteemoja kuluneen vuoden aikana ovat olleet toimintajärjestelmä ja sen kuvaaminen, päihdetyö, tietohallinto ja -järjestelmät, arviointi ja psykososiaalinen kuntoutus.

Säätiön kokonaistoiminnan kehittäminen

Säätiön kokonaistoiminnan kehittäminen on aloitettu vuoden 2015 alusta, kehittämistä on tehty sekä säätiön palveluprosessien kuvaamisen että tietohallinnon osalta. Palveluprosessien kuvaaminen on aloitettu keväällä 2015 kuntoutusohjauksen ja tuetun asumisen sekä palveluasumisen palveluiden osalta. Joulukuussa 2015 prosessikuvausten tekeminen aloitettiin Oskussa ja terveys- ja liikuntapalveluissa.

Prosessikuvausten tekemiseen kolmisivutekniikalla liittyy myös keskeisesti säätiön dokumenttien hallintaan. Tästä johtuen sekä Torikadun (helmikuu 2015) ja Kannuskadun (syyskuu 2015)

palvelukeskuksissa aloitettiin tietohallintokokeilu, jossa yhdessä työntekijöiden kanssa kokeiltiin uusia tietokäytäntöjä. Kokeilujen pohjalta säätiön tietohallintokäytäntöjä tullaan yhtenäistämään vuoden 2016 aikana.

Kokonaistoiminnan kehittämiseen olennaisesti liittyvien palveluprosessien kuvaamista jatketaan vuonna 2016. Käytännössä kuvaukset toteutetaan sähköisesti IMS Business Solutionsin toimintajärjestelmän kuvausohjelman (<http://www.ims.fi/>) avulla.

Säätiöllä tehtävän päihdetyön kehittäminen

Päihdetyötä on kehitetty aktiivisesti vuoden 2015 aikana. Kehittämisestä on vastannut päihdetyön koordinaattori ja päihdetiimi. Päihdetiimiin kuuluu Päijät-Hämeen sosiaalipsykiatrisen säätiön jokaisesta yksiköstä yksi työntekijä sekä kokemusasiantuntija. Päihdetyön kehittämisen tavoitteina vuonna 2015 oli säätiön päihdetyönmallien jalkauttamisen arviointi, henkilökunnan päihdeohjelman läpikäyminen, motivoiva haastattelu ja ongelmapelaamisen koulutus.

Vuoden 2015 aikana toimintayksiköissä on arvioitu säätiössä kehitettyä päihdetyönmallia. Malli on jalkautunut niin, että jokaisessa yksikössä on tehty väliintulokeskusteluja ja sopimuksia päih-teettömyyden tueksi. Väliintulokeskustelut on toteutettu sovitun prosessin mukaisesti. Päihdetyön osalta on myös kiinnitetty huomiota kirjaamisen lisäämiseen, asiaa työstetään vielä vuonna 2016. NADA 5 pisteen korvaakupunktiota on annettu kolmen työntekijän voimin.

Yksikkö	Käyntejä	Väliintulokeskustelu	Varoitus päiheiden käytöstä	NADA
Torikadun palvelukeskus	20	8	2	40
Kivistönmäen palvelukeskus	79	19	1	4
Viherlaakson palvelukeskus	19	2	0	0
Kannuskadun palvelukeskus	20	1	0	0
Osku:				
Päivätoiminta	78	0	0	75
Kuntouttava työtoiminta	13			
Päivä- ja työtoiminta	8			
Avotyötoiminta	0			
Jakso ei tiedossa	5			
Kuntoutusohjaus ja välivuokraus	16	0	0	0
Yhteensä	258	30	3	119

Taulukko 6. Päihdetyö säätiössä yksiköittäin eroteltuna vuonna 2015

Vuoden 2015 aikana on huomattu, kuinka riippuvuutta aiheuttavat lääkkeet näkyvät haitallisesti asiakaskunnassamme ja ovat ongelmana säätiön jokaisessa yksikössä. Tämän huomion jälkeen päihdetiimi on lähtenyt kehittämään mallia tarvittavien lääkkeiden antamisesta sekä riippuvuutta aiheuttavien lääkkeiden väärinkäytöstä. Tämän mallin muokkaaminen ja jalkauttaminen tulevat olemaan myös vuoden 2016 tavoitteena.

Sosiaalipsykiatristen yhteisöjen keskusliiton koulutuspäivät 2015 Lahdessa

Keskusliiton koulutuspäivät järjestettiin Lahdessa 30.9. – 1.10.2015. Koulutuspäivien teemana oli sosiaalinen kuntoutus. Sosiaalisen kuntoutuksen lisäksi päivillä perehdyttiin kattavasti jäsenyhteisöjen kehittämistyöhön ja niiden tuloksiin. Koulutuspäiville osallistui noin 150 eri osallistujaa ja koulutuspalautte

päivien osalta oli kauttaaltaan tyytyväistä. Sekä koulutuspäivien ohjelma että järjestelyt olivat osallistujien mielestä onnistuneita.

Koulutuspäivien yhteydessä säätiö teki uudenlaisen aloitteen järjestämällä ns. kehittäjäfoorumin keskusliiton jäsenyhteisöjen toiminnanjohtajille ja kehittämistyötä tekeville työntekijöille. Ensimmäiseen kehittäjäfoorumiin osallistui 13 yhteisöstä 24 henkilöä. Foorumin yhteydessä päätettiin, että sosiaalipsykiatristen yhteisöjen on syytä lisätä yhdessä tehtävää kehittämistyötä, ja että kehittäjäfoorumista tullaan jatkossa tekemään osa keskusliiton toimintaa. Seuraava kehittäjäfoorumin kokoontuminen tullaan järjestämään tammikuussa 2016 Tampereella.

Hankkeet

Säätiöllä toteutettiin kuusi isoa kehittämis- ja käyttöönottohanke muun kehittämistoiminnan ohessa vuoden 2015 aikana. Tero-hanketta lukuun ottamatta nämä hankkeet toteutettiin pääosin ilman ulkopuolista hankerahoitusta. Näiden hankkeiden lisäksi säätiö oli yhteistyökumppanina muun muassa LUT:n Kestävää kasvua ja työtä (KESY) -hankkeessa.

Soteho-ryhmän Kvartetti-kokemusohjauspalvelu

Soteho-ryhmä osallistui kevään 2015 aikana Sitran Vaikuttavuusinvestoiminen-avainalueen järjestämään ideahakuun, jossa haettiin ideoita ja toimintamalleja, joilla saadaan aikaan pysyviä hyvinvointivaikutuksia julkisella sektorilla, ja joihin voidaan soveltaa vaikuttavuusinvestoimisen rahoitusmallia (SIB-malli).

Sitra mukaan Soteho-ryhmän kehittämässä Kvartetti-kokemusohjauspalvelussa oli monia elementtejä, joiden perusteella se voisi olla hyödynnettävissä ko. avainalueen tavoitteiden mukaisessa toiminnassa. Soteho-ryhmä tapasi Sitran Vaikuttavuusinvestoiminen-tiimin edustajia 3.6.2015 ja neuvotteli heidän kanssaan idean jatkokehittämisestä ja hyödyntämisestä Lahden alueella.

Kvartetti-kokemusohjauspalvelua ei kuitenkaan pystytty jatkokehittämään syksyn 2015 aikana, koska Päijät-Hämeen kunnista ei löytynyt riittävästi kiinnostusta toimintamallin kehittämiseen.

TERO-työhyvinvointihanke

TERO-hanke alkoi huhtikuussa 2014 ja päättyi koko henkilöstön loppuseminaariin 10.4.2015. Hankkeen aikana koko säätiön henkilöstö kokoontui työryhmätyöskentelyn lisäksi kolme kertaa yhteiseen työseminaariin, joissa yksiköt esittelivät toisilleen kokeilemiaan uusia käytänteitä.

Hankkeessa saatiin aikaan uudistuksia monella eri tasolla mm. uusi organisaatiomalli, johtoryhmän kokoonpanon muutos, yksiköiden toiminnan suunnittelua vuosikellon avulla. Lisäksi hanke tuotti runsain määrin myös paikallisesti toteutettuja uudistuksia. Raportointi- ja kirjaamistavat muutettiin asiakaslähtöisiksi ja asiakkaan kuntoutumista tukevaksi, tiimi ja parityötä kehitettiin, asiakasvastuita jaettiin ja yhteisiä pelisääntöjä laadittiin.

TERO-hankkeen päätyttyä työskentely jatkui hallintoa ja tukipalveluita lukuun ottamatta tiimien työnohjauksissa. Työnohjauksen tavoitteena oli jatkaa työn kehittämistä työnohjauksen avulla TERO-hankkeen suuntaisesti. Lisäksi hankkeen jatkoksi toteutettiin kahden iltapäivän mittainen tiiminvetäjäkoulutus.

Muutostyösuunnitelma

Säätiön asiakastyön yhtenä yhteisenä kehittämisen painopistealueena on kuntouttavan työotteen ja toipumisorientaation (Recovery orientation) kehittäminen asiakkaan itsearviointimittarin avulla. Mittarin nimi on Muutostyösuunnitelma. Sen avulla asiakas voi mitata omia muutostavoitteitaan ja se ohjaa työntekijän vuorovaikutusta dialogiseen ja asiakaslähtöiseen suuntaan.

Mittaria käytettiin tällä hetkellä säätiön jokaisessa palvelussa ja/tai toimintayksikössä ja sen käyttöä on viimeksi arvioitu joulukuussa 2015. Alustavien arviointitulosten perusteella Muutostyösuunnitelma lisäsi asiakkaan ja ammattilaisen välistä luottamusta ja tasavertaisuutta. Mittari lisäsi myös asiakkaan itsetuntemusta ja sairauden hallintaa sekä helpotti muutostavoitteiden tunnistamista, asettamista ja arviointia. Muutostyösuunnitelma oli toiminut hyvin työvälineenä esimerkiksi niiden asukkaiden kohdalla, jotka kuntoutuivat ja siirtyivät vähemmän tuettuun asumismuotoon tai itsenäiseen asumiseen.

Vuoden 2016 aikana Muutostyösuunnitelman arviointitulokset kootaan yhteen ja niiden analysointia jatketaan. Lisäksi toukokuussa 2016 järjestetään koko säätiön henkilökunnalle suunnattu koulutus- ja kehittämisiltapäivä. Tulevaisuuden tavoitteena Muutostyösuunnitelmahankkeella on löytää ne käytännöt, joiden avulla asiakkaiden muutosta voidaan arvioida osana säätiön vaikuttavuuden arviointia.

Sosiaalisen kuntoutuksen kehittämishanke

Toimintakauden 2015 aikana tarkasteltiin säätiön sosiaalisen kuntoutuksen kehittämisen hankkeessa sitä, miten uudistuneen sosiaalihuoltolain sosiaaliohjausta ja sosiaalista kuntoutusta toteutetaan säätiön sosiaalisen kuntoutuksen palvelualueella ja miten niitä olisi syytä kehittää. Hankkeessa on tehty yhteistyötä tilaajan, sosiaalityön, perusterveydenhuollon ja erikois-sairaanhoidon kanssa.

Palvelujen tilaajan kanssa on päivitetty ostopalvelusopimus vastaamaan sosiaalihuoltolain muutoksia. Erityisesti aikuissosiaalityön kanssa on tehty sosiaalisen kuntoutuksen palvelutarpeen kokonaisvaltaiseen arviointiin ja asiakasohjaukseen liittyvää yhteistyötä kuntoutusohjauksen osalta. Yhteistyön ja kokeilun tuloksena vakiintui asiakasohjaukseen malli, jossa kuntoutusohjaukseen ohjaututaan sosiaalityön palvelutarpeen arvioinnin ja viranomaispäätöksen kautta. Myös muissa säätiön psykososiaalisen kuntoutuksen palveluissa tullaan pitkällä aikavälillä siirtymään tähän käytäntöön sosiaalihuoltolain edellyttämällä tavalla.

Tärkeänä osana ja välineenä sosiaalisen kuntoutuksen kehittämisessä on ollut palveluprosessien jäsentäminen ja rakentaminen. Kuntoutusohjauksen palveluprosessit ovat olleet kehittämistyön alla vuoden 2015 aikana. Niiden kehittämistyö jatkuu ja muiden psykososiaalisten palvelujen toimintamuotojen palveluprosessien; päivätoiminnan ja terveys- ja liikuntapalvelujen, rakentaminen alkaa toimintakauden 2016 alusta.

Ongelmapelaaminen ja pelipilottihanke

Päihdetyön koordinaattori ja päihdetiimi osallistuivat Verson pelipilottihankkeeseen sekä ko. hankkeeseen liittyvän THL:n käsikirjan pilotointiin. Lisäksi säätiön työntekijät ovat kehittäneet ongelmapelaamiseen liittyvää osaamistaan osallistumalla Ongelmapelaaminen ja motivoiva haastattelu -koulutukseen (2 x 4h).

Pelipilottihanke loppui vuoden 2015 lopussa ja sen loppuraportti valmistui alkuvuodesta 2016. Pelipilottihanke jatkaa elämäänsä Päijät-Hämeessä seutukoordinaatioryhmänä, jossa säätiötä edustaa päihdetyön koordinaattori. Vuonna 2015 THL koulutti ongelmapelaamiseen terapeutteja, jotka työskentelivät Pelikäsikirja-työkalun kanssa. Säätiöltä koulutukseen osallistui kaksi henkilöä. THL julkaisee käsikirjan maaliskuussa 2016 pidettävässä seminaarissa.

Sympa HR -henkilöstötietojärjestelmän käyttöönotto

Henkilöstöhallinnon ohjelmisto Sympa HR otettiin käyttöön kaikilla organisaatiosasoilla toukokuussa 2015. Ohjelmiston myötä säätiön henkilöstöprosessit, kuten rekrytointi ja koko työsuhteen elinkaaren hallinta siirtyivät sähköiseen järjestelmään. Lisäksi Sympa HR -järjestelmän kautta työsuhtediedot kirjautuvat sähköisesti Visma Servicen palkanlaskentaan.

Sympan käyttöönotto ja rajapintayhteys palkkahallintoon ovat vaatineet paljon kehittämistyötä vuoden 2015 aikana. Kuitenkin loppuvuotta kohti sähköisen järjestelmän sudenkuopat ja epäselvyydet on suurimmalta osalta voitettu ja ohjelman tuoma hyöty arjen työssä on saatu osaksi päivittäisjohtamista. Vuoden 2016 aikana Sympan toimintoja edelleen kehitetään vastaamaan arjen tarpeita. Tällaisia ovat mm. Sympan enenevä hyödyntäminen rekrytoinnissa ja työsuhtetietojen hallinnassa sekä raportoinnissa.

Henkilöstö

Henkilöstösuunnittelu toteutettiin toimintavuoden aikana säätiön strategian ja taloudellisten suuntaviivojen mukaisesti.

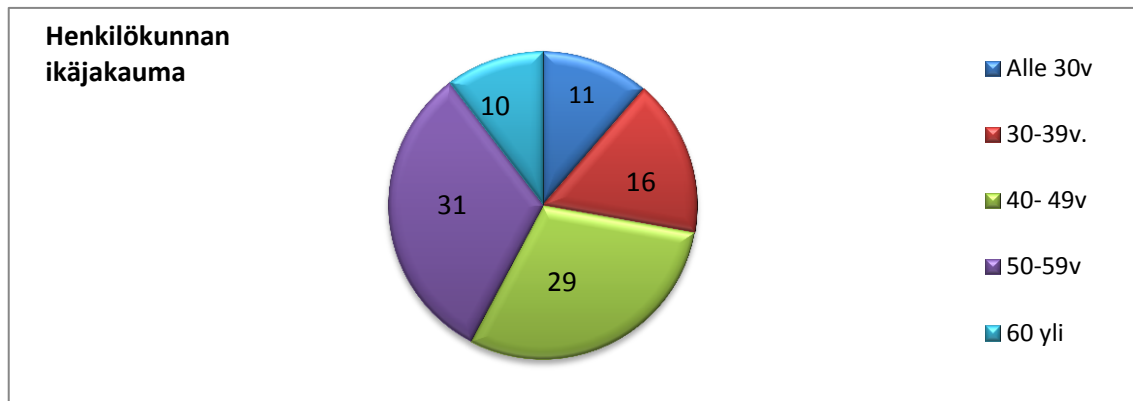
Säätiöllä työskenteli toimintavuoden viimeisenä päivänä 99 vakituksessa työsuhteessa olevaa työntekijää. Keskimääräinen henkilöstön lukumäärä toimintavuoden aikana oli 118. Määräaikaisia työntekijöitä säätiössä käytettiin pääsääntöisesti vuosilomasijaisuuksissa tai vakituisen henkilökunnan perhe-, opinto-, tai vuorotteluvapaiden sijaisina. Palveluasumisessa asiakasmäärän vaihtelut ovat vaikuttaneet määräaikaisen henkilökunnan käyttämiseen. Määräaikaisessa muussa kuin vuosilomasijaisuuksissa työskenteleviä oli 31.12.2015 yhteensä 13 työntekijää.

Säätiössä työskenteli toimintavuoden viimeisenä päivänä 14 miestä ja 85 naista. Toimintavuoden aikana säätiölle palkattiin kaksi (2) laitoshuoltajaa, joista toinen sijoittui tehostetun palveluasumisen yksikköön ja toinen tukipalveluihin. Henkilökunnan vaihtuvuus on ollut maltillista verraten vuosiin 2013 ja 2014. Henkilöstön pysyvyys on mahdollistanut toiminnan kehittämisen ja luonut tilaa kehittää työtä pitkäjänteisesti ja tavoitteellisesti.

Henkilöstö	2013	2014	2015
Päättyneet työsuhteet	21	11	6
<i>Irtisanoutuminen</i>		8	4
<i>Eläköityminen</i>		3	2
Alkaneet vakituiset työsuhteet	9	15	7
Palkkatuki		3	1
Vuorotteluvapaa		1	1
Opintovapaa		2	5
Äitiysvapaat		4	4
Isyysvapaat		2	2
Hoitovapaat		5	6
Osa- aikatyö		8	8
<i>Osittainen hoitovapaa</i>		4	2
<i>muu osa- aikatyö</i>		4	6
Siviilipalvelus		1	2

Taulukko 7.

Henkilökuntamme koostuu kaikenikäisistä työntekijöistä. Säätiön henkilökunnan keski-ikä on 44.7 vuotta. Säätiössä yli 60 vuotta täyttäneitä työntekijöitä on 10 ja alle 30-vuotiaita työntekijöitä on 11 henkilöä. Säätiössä on koettu rikkautena työntekijöiden eri-ikäisyys. Säätiöllä työskentelee 14 miestä ja 85 naista.

Kuvio 5. Henkilökunnan ikäjakauma

Henkilökunnan osaamisen kehittämistä tuimme vuodelle 2015 päivitetyn henkilöstö- ja koulutussuunnitelman mukaisin koulutuksin. Koulutuspäiviä toimintavuoden aikana oli 248 päivää. Koulutuksissa mm. kaikki asiakastyötä tekevät työntekijät kouluttautuivat kolmen iltapäivän ajan muutostyösuunnitelmakoulutuksessa säätiölle laadittuun muutostyösuunnitelma-työvälineeseen. Keskusliiton koulutuspäiville säätiöltä osallistui 35 työntekijää pohtimaan sitä, mitä on sosiaalinen kuntoutus. Tiiminvetäjäkoulutus toteutettiin kahden iltapäivän mittaisena koulutuksena Tero-hankkeen jatkoksi tiiminvetäjien tehtävän kirkastamiseksi.

Työhyvinvointi

Tero-hanke

Työhyvinvointihanke TERO aloitettiin huhtikuussa 2014 ja hanke saatiin päätökseen koko henkilöstön yhteisessä loppuseminaarissa Sibeliustalossa 10.4.2015. Hankkeen alkusysäyksen antoivat vuonna 2013 toteutetun työhyvinvointikyselyn hälyttävän alhaiset tulokset sekä runsaat sairauspoissaolot.

TERO- hankkeen perustana toimi ajatus siitä, että sujuva työ ja hyvä johtaminen on työhyvinvoinnin lähtökohta. Hanke toteutettiin yhdessä koko säätiön henkilöstön kanssa ja kehittämisen tukena toimi Verve Consulting. TERO- hanke toteutettiin kahdessa ryhmässä. Henkilöstöstä valittiin kehittämisryhmä, jossa oli työntekijöiden edustus kaikista yksiköistä. Toinen ryhmä muodostui tiiminvetäjistä, esimiehistä ja johtoryhmän jäsenistä.

TERO-hankeessa säätiön henkilöstö loi uudenlaista oman työn kehittämisen kulttuuria. Hankkeen aikana koko säätiön henkilöstö kokoontui kolme kertaa yhteisiin työseminaareihin, joissa yksiköt esittelivät toisilleen kokeilemiaan uusia käytänteitä. Hankkeessa saatiin aikaan uudistuksia monella eri tasolla, joita olivat mm. uusi organisaatiomalli, johtoryhmän kokoonpanon muutos, johtamisen kehittäminen, tiiminvetäjän aseman ja toimenkuvan selkiyttäminen, yksiköiden toiminnan suunnittelu vuosikellon avulla, palaverikäytäntöjen kehittäminen, tiedonkulu ja viestinnän kehittäminen jne.

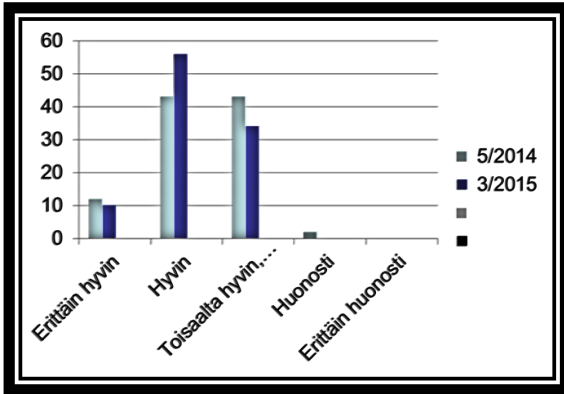
Hanke tuotti runsain määrin myös paikallisesti toteutettuja uudistuksia. Raportointi- ja kirjaamistavat muutettiin asiakaslähtöisiksi ja asiakkaan kuntoutumista tukevaksi, tiimi ja parityötä kehitettiin, asiakasvastuita jaettiin, yhteisiä pelisääntöjä laadittiin jne.

Ennen hankkeen alkamista ja päättymistä kartoitettiin henkilöstön kokemaa työn sujuvuutta ja omaa työssä jaksamista kahden kysymyksen muodossa. Hankkeen päätyttyä koettiin työn sujuvan aiempaa paremmin. Oman jaksamisen osalta tulos parani merkittävästi, sillä 5/14 kyselyssä oma jaksaminen on hyvä tai erittäin

hyvä 47 %:lla työntekijöistä ja 3/15 kyselyn mukaan oma jaksaminen on hyvä tai erittäin hyvä 60 %:lla työntekijöistä.

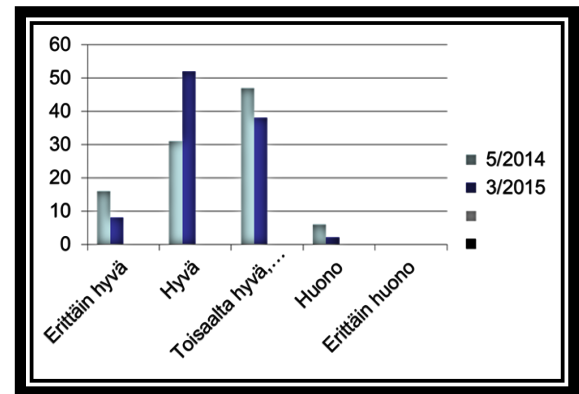
Miten työt ovat mielestäsi sujuneet viime viikkoina?

(% vastaajista)

Millainen on ollut oma jaksamisesi viime viikkoina?

(% vastaajista)

Kuvio 6. Lähde: Verve Consulting-hankkeen loppuraportti tulokset 4/2015

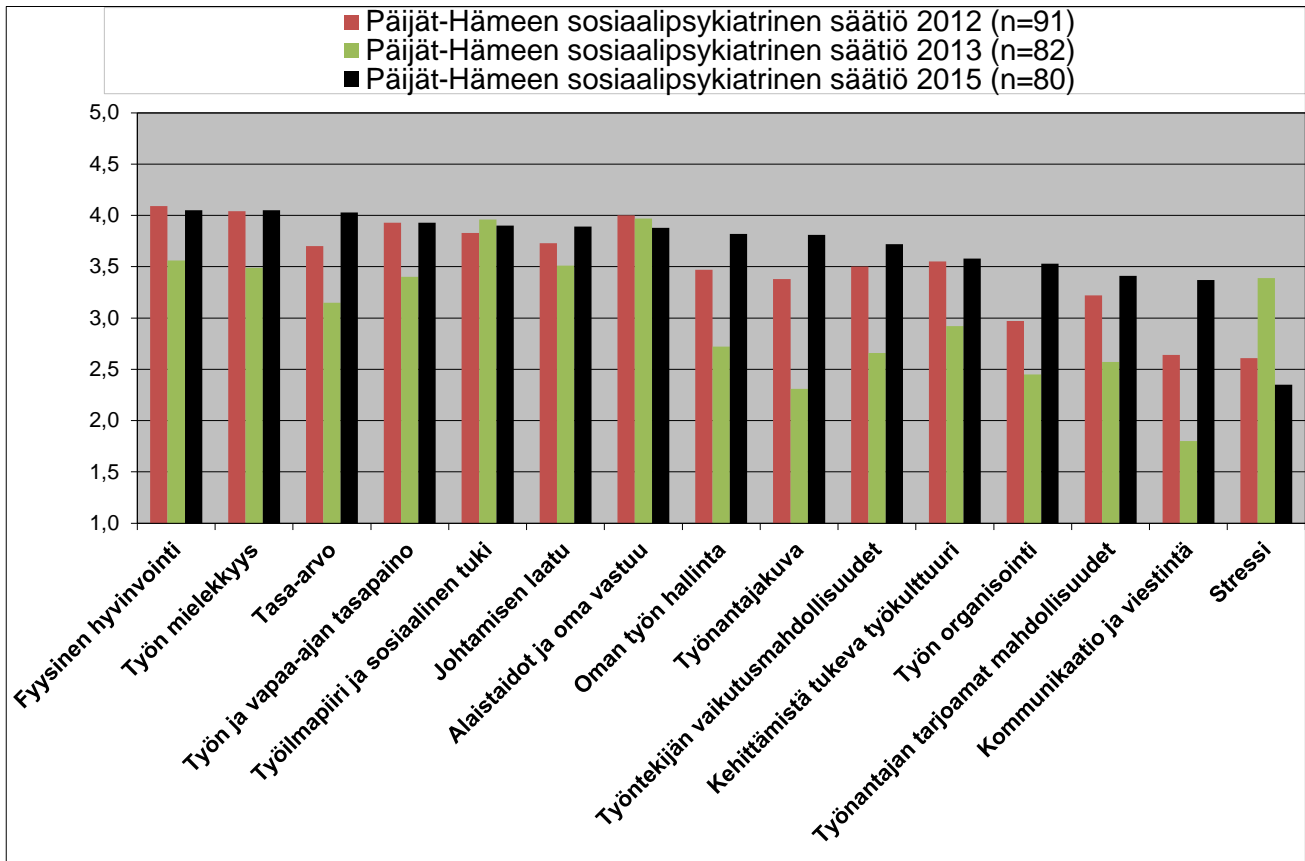
TERO- hankkeen päätyttyä työskentely jatkui hallintoa ja tukipalveluita lukuun ottamatta tiimien työnohjauksissa. Työnohjauksen tavoitteena oli jatkaa työn kehittämistä, tukea työyhteisöä asiakastyössä sekä selkeyttää perustyötä työnohjauksen keinoin ja TERO-hankkeen suuntaisesti.

Työhyvinvointikysely

Lähitapiolan kanssa yhteistyössä toteutettiin työhyvinvointikysely koko henkilöstölle lokakuussa 2015. Aiemmin työhyvinvointikysely toteutettiin saman kyselypohjan mukaisesti lokakuussa 2013.

Työhyvinvointikyselyn tulosten perusteella henkilöstön kokema työhyvinvointi on parantunut vuoteen 2013 verrattuna. Koko henkilöstön mukaan ottaminen toiminnan ja oman työn suunnitteluun sekä yhteisten keskustelufoorumien luominen on vaikuttanut kyselyn mukaan positiivisesti työntekijöiden kokemaan työhyvinvointiin.

Kyselyssä nousi esiin useiden työntekijöiden kokemus työpaikkakiusaamisesta. Säätiölle on laadittu kirjalliset toimintaohjeet kiusaamiseen liittyen, joka käydään läpi kaikkien yksiköiden työntekijöiden kanssa työpaikkakyselyn purkamisen yhteydessä vuoden 2016 alussa. Jokaisen yksikön tehtäväksi jää laatia niitä kehittämisen kohteita, joita kyselystä on noussut esiin. Henkilöstön kanssa kyselyn tulokset säätiötasolla käytiin läpi joulukuussa 2015.

Kuvio 7. Lähde: Elo, työhyvinvointikyselyn raportti 2015

Säätiö mahdollistaa henkilökunnalleen kulttuuri- ja liikuntaseteleiden käyttämisen ja lounaseteleiden hyödyntämisen niille, joilla ei ole mahdollisuutta työpaikkaruokailuun. Vuonna 2015 henkilökunta osti kulttuuri- ja liikuntaseteleitä yhteensä 4 600 kpl (ka 375,3) ja lounaseteleitä 187 kpl (ka 15,6). Toimintavuonna aloitettiin henkilöstön fyysisen työkyvyn tukemiseksi työhyvinvointihanke TEPA:n suunnittelu yhteistyössä työeläkeyhtiö Elon, työterveyshuolto Mehiläisen sekä Päijät-Hämeen liikunta ja urheilun kanssa.

Työsuojelu

Työturvallisuusasiat ovat osa päivittäistä työtä ja johtamista. Työsuojelun riskiarviointi tehtiin säätiötasolla Aluehallintoviraston pyynnöstä huhtikuussa 2014. Työsuojelun riskiarvioinnit tehtiin toimintavuonna yksikkökohtaisesti. Toimintavuoden tavoitteena oli jalkauttaa työsuojeluasiat osaksi käytännön arkea. Toimintaohjeita päivitettiin useissa yksiköissä ja riskiarvioinneissa sekä turvallisuuskävelyissä havaittuja epäkohtia korjattiin. Vuoden 2015 loppupuolella aloitettiin työsuojeluhavaintojen kerääminen. Työsuojeluhavaintoja ei ole kirjattu säätiötasolla yhtään kappaletta toimintavuoden aikana.

Työsuojelun tapahtumailmoituksia/”läheltä piti”- tilanteita kirjattiin toimintavuoden aikana yhteensä 52 kappaletta (78 kpl v.2014). Tapahtuma/”läheltä piti”- tilanteet on käsitelty toimintayksiköissä ja tarvittaessa ilmoitus on johtanut työpaikan toimintojen muuttamiseen tai toimintaohjeiden päivittämiseen.

Työtapaturmia toimintavuoden aikana kirjattiin seitsemän (7) kappaletta (4 kpl v. 2014 ja 10 kpl v. 2013). Sairauspäiviä työtapaturmien vuoksi on ollut 104 päivää.

Työsuojelutoimikunnan vaalit pidettiin vuoden 2015 joulukuussa ja vuoden 2016 alusta alkaen säätiöllä toimintansa aloittaa uusi työsuojelutoimikunta.

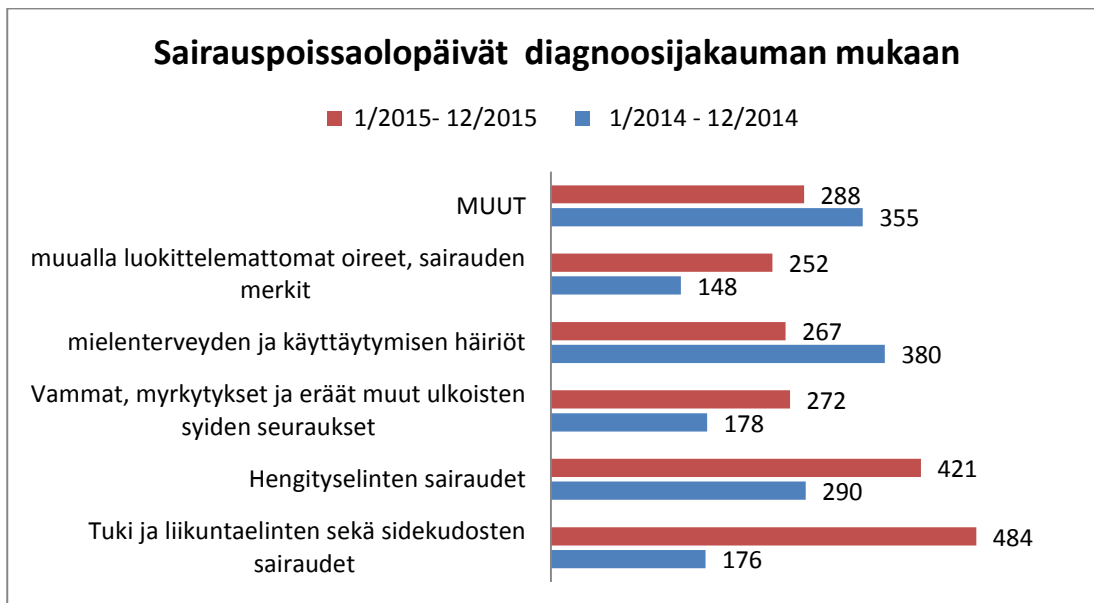
Sairauspoissaolot

Vuonna 2013 sairauspoissaoloja kirjattiin yhteensä 2709 päivää, joka tarkoitti 25 työpäivää jokaista työntekijää kohti. Vuonna 2014 sairauspoissaoloja kirjattiin 1362 päivää, joten sairauspäivät vähenivät 1347 päivällä 13 päivään työntekijää kohti. Vuonna 2015 sairauspoissaolot ovat hieman lisääntyneet vuoteen 2014, verrattuna lukuun 1964 sairauslomapäivää vuodessa, joka tarkoittaa 16.1 sairauslomapäivää vuodessa jokaista työntekijää kohden.

Sairauslomien lisääntymisen yhtenä syynä ovat mm. erilaiset yksittäiset operaatiot ja vammat. Yli 30 päivää kestävien sairauspoissaolojen määrä vuonna 2015 oli 778 päivää (v. 2014: 605pv/v). Työntekijöistä kahdeksalla (8) sairaus on kestänyt enemmän kuin 30 kalenteripäivää, näistä yhden osalta sairauspoissaolon syynä oli työtapaturma. 11 - 29 päivää kestäviä sairauslomia vuonna 2015 oli 401 päivää (v. 2014: 217pv/v). Alle kolmen (3) päivän sairauspoissaoloja oli 383 päivää (v. 2014: 386pv/v). Sairaalan lapsen hoitamisen vuoksi poissaolopäiviä toimintavuoden aikana on ollut yhteensä 96 päivää.

Tuki- ja liikuntaelinsairauksien sairauspoissaolojen määrä on lisääntynyt merkittävästi, samoin poissaolot hengitystiesairauksien vuoksi. Tämän nousun aiheuttaa osittain alkuvuoden 2015 pitkittynyt flunssaepidemia ja useiden työntekijöiden kirurgiset operaatiot. Mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöiden osalta laskua on saatu aikaan 113 sairauspoissaolopäivää vuoteen 2014 verrattuna.

Toimintavuoden alussa säätiöllä laskettiin puheeksioton rajaa viidestä (5) sairauslomapäivästä puolen vuoden aikana kolmeen (3) sairauspoissaoloon puolen vuoden aikana. Tämän muutoksen tarkoituksena oli ennaltaehkäistä pitkittyneiden sairauspoissaolojen syntyä. Säätiöllä TYÖ- kuntoon mallin mukaisia puheeksiottamisten keskusteluja on käyty 15 työntekijän kanssa ja työhönpaluukeskusteluja 12 työntekijän kanssa. Yhteistyössä työterveyshuollon kanssa käytyjä TYÖ-kuntoon mallin mukaisia kolmikantaneuvotteluja käytiin viiden (5) työntekijän kanssa.

Kuvio 8.

Koulutukset vuonna 2015

Koulutukset vuonna 2015
Adobe Photoshop CC 2014 -perusteet (4op)
4 tuulen seminaari 2
Alkusammutus
Ateria 2015
Haastava asiakas sosiaali- ja terveydenhuollossa
Henkilökunnan päihdeohjelman jalkauttaminen
Hätäensiapu
IMS- koulutus henkilöstölle
IMS Neljän päivän tehopaketti
Kannabiksen koko kuva, seminaari
Kenen Hyvä elämä
Keskusliiton koulutuspäivät
Lastensuojelu
Liiku Mieli Hyväksi- seminaari
Mielenterveyden ensiapu 2
NADA to- ja kertaus
Ongelmapelaaminen ja motivoiva haastattelu ajattelutapana
Poistumisharjoitukset/ turvallisuuskävelyt
Psykelääkekoulutus
PÄIHDE 2015
Sosiaalialan johdon seminaari
Sympan käyttöönottokoulutus
tiiminvetäjävalmennus
Tuetun asumisen kehittämisiltapäivä Paavo II
Työnantajan sanktiot alaisiaan kohtaan
Uusiutuva säätölaki
Yks. sos.palv. luottamusmiesten neuvottelupäivät
Ääniä kuulevan tukeminen -seminaari

Talous

Säätiön kolme edeltävää toimintavuotta 2012 – 2014 ovat olleet alijäämäisiä. Vuoden 2014 merkittävä alijäämä johtui kiinteistöjen tasearvojen alaskirjauksista. Kuluneen toimintavuoden talousarvio oli lähtökohdiltaan ylijäämäinen, mutta siinä ei ollut huomioon otettuna Torikadun palvelukeskuksen remonttia, jonka kustannuksia talousarviota tehtäessä ei ollut tiedossa. Tilikauden tulos jäi 80 690 euroa alijäämäiseksi. Alijäämän syntymiseen vaikuttivat luottotappiot 27 387 euroa ja ennakoitua suuremmat peruskorjaus- ja kunnossapitotyöt, joihin oli varattu 38 000 ja jotka olivat toimintavuonna yhteensä 225 878 euroa sekä eläkevakuutusmaksuihin tulleet lisävastuut varhaisista eläkkeistä n. 100 000 euroa.

Säätiön liikevaihto pieneni edellisestä toimintavuodesta 3 % (255 390 euroa). Liikevaihdon alenemiseen vaikuttivat suunnitellusti toteutettu välivuokrattavien asuntojen vähentäminen, jonka vaikutus oli 149 004 euroa ja palveluasumisen käyttöasteen alentuminen asukkaiden pitkien sairaalajaksojen johdosta, jolloin kuntalaskutuksen tuotot vähenivät edellisestä vuodesta 102 732 euroa.

Talouden osalta säästöjä haettiin vakuutusten kilpailuttamisella, sähköntoimittajan vaihtamisella ja vuokrattavien toimitilojen vähentämisellä. Erityistä huomiota kiinnitettiin myös palveluasumisessa tarvittavan henkilöstön määrään ja mitoitusta sopeutettiin vastaamaan pienentyneitä asukasmääriä käyttämällä lyhytaikaisia sijaisia, jättämällä täyttämättä vapautuvia vakansseja tai täyttämällä niitä vain määräaikaisesti.

Säätiön palvelutuotanto on vakiintunut nykyiselle tasolle ja siihen ei ole odotettavissa nykyisten sopimusten voimassaoloaikana merkittäviä muutoksia. Lahden kaupungilta laskutettavien palveluiden hintoja ei ole kuitenkaan voitu nostaa muutama vuoteen. Taloutta rasittavat eniten tällä hetkellä tyhjinä olevista kiinteistöistä aiheutuvat ylläpitokustannukset ja nämä tyhjät kiinteistöt edellyttävät kunnossapitoa säilyttääkseen nykyisen arvonsa. Tyhjänä olevat kiinteistöt on laitettu myyntiin helmikuussa 2015 ja kysyntä on ollut heikkoa, joten tilanteeseen ei ole odotettavissa nopealla aikajänteellä helpotusta, vaan myynnin voidaan olettaa kestävän nykyisessä tilanteessa melko pitkään.